

1998 års ekonomipristagare: Amartya Sen

Amartya Sen har gjort centrala insatser i forskningen om grundläggande välfärdsfrågor. Insatserna sträcker sig från abstrakt teori för kollektiva beslut, över definitioner av olika mått på välfärd, till empiriska studier av svältkatastrofer. Sen har fördjupat kunskapen om villkoren för hur enskilda individers värderingar skall kunna vägas samman till kollektiva beslut och hur regler för dessa gemensamma beslut skall vara förenliga med krav på individuella rättigheter. Han har lagt en förbättrad teoretisk grund för att jämföra olika fördelningar av välfärd samt definierat nya, mer tillfredsställande, sätt att mäta graden av fattigdom. Han har tillämpat sitt teoretiska synsätt i studier av faktiska svältkatastrofer, vilka givit en djupare förståelse av de ekonomiska orsakerna till svält och fattigdom.

Kan enskilda individers värderingar av olika samhällstillstånd vägas samman till en gemensam värdering – en social preferensordning – på ett principiellt tillfredsställande och rättvist sätt? Hur väl fungerar majoritetsprincipen? Hur bör inkomstolikhet mätas i ett samhälle? Hur kan man jämföra välfärdsfördelningar i olika samhällen? Hur skall vi bäst kunna avgöra om fattigdomen minskar? Vilka faktorer orsakar svältkatastrofer? Genom att besvara frågor som dessa har Amartya

Sen gett väsentliga bidrag till de ekonomiska vetenskaperna och öppnat nya fält för senare forskare. Genom att kombinera nationalekonomi och filosofi har han också bidragit till en förnyad moralfilosofisk diskussion av viktiga samhällsfrågor.

Sens vetenskapliga insats är teoretiskt enhetlig trots att den rört flera olika områden inom nationalekonomin. De allra flesta av hans bidrag har dock avsett frågor inom något av områdena kollektiva beslut, ojämlikhet och välfärd samt utvecklingsekonomi. Vi behandlar dessa tre områden i tur och ordning. Därefter ges en kort presentation av tjänster och övriga uppdrag som Sen har haft.

Teorin för kollektiva beslut och samhälleliga värderingar

Den s k "social choice"-teorin strävar efter att förena två tämligen olika typer av problem. Det ena är hur enskilda individers värderingar på ett rättvist och principiellt tillfredsställande sätt skall kunna vägas samman till en samhällelig preferensordning med vars hjälp ekonomisk

ROBERT ERIKSON är professor i sociologi vid Institutet för social forskning, Stockholms universitet. Hans pågående forskning rör utbildning och ohälsa.

LARS-GUNNAR SVENSSON är professor i nationalekonomi vid Lunds universitet. Hans pågående forskning rör främst fördelningsfrågor och "social choice"-teorin. Båda författarna ingick under år 1998 i Vetenskapsakademins priskommitté för ekonomipriset.

politik av olika slag kan jämföras och värderas. Uppenbara tillämpningar är konstruktion av välfärdsindikatorer av olika slag. Den andra typen av problem är hur utfallet av samhällets beslutsregler kan rättfärdigas av en social preferensordning baserad på individuella värderingar. Olika former av majoritetsregeln är exempel på sådana beslutsregler.

Den förhärskande analysramen för "social choice"-teorin formulerades i början av 1950-talet av 1972 års ekonomipristagare Kenneth Arrow [1951]. Han undersökte olika tänkbara sätt att väga samman individuella röster (värderingar, preferenser etc) till sociala preferenser, med majoritetsregeln som en av många möjligheter. Hans överraskande och viktiga resultat var att det inte finns någon sammanvägningsregel som uppfyller fem var för sig rimliga krav (axiom)¹. Dock gäller att det alltid finns beslutsregler som uppfyller fyra av de fem kraven.

Länge tycktes detta 'omöjlighetsteorem' vara ett svåröverstigligt hinder för den normativt orienterade nationalekonomin och teoriutvecklingen var därför begränsad. Sens insatser i mitten av 1960-talet innebar emellertid ett trendbrott och han spelade en avgörande roll för det framgångsrika arbetet med att utveckla teorin under 1970- och 80-talen. I vissa fall öppnade han nya forskningsfält, i andra fall vidareutvecklade han teorin. Monografin *Collective Choice and Social Welfare* från 1970 har haft särskilt stor betydelse och inspirerade många forskare till ett förnyat intresse för grundläggande välfärdsfrågor. Bokens uppläggnings, med varvade formella och filosofiskt inriktade kapitel, gav den ekonomiska analysen av normativa frågor en ny dimension. I denna bok och i ett stort antal artiklar har Sen bland annat behandlat majoritetsprincipen, individuella rättigheter och betydelsen av att göra olika antaganden om hur enskilda individer värderar olika samhällstillstånd och om i vilken utsträckning man kan jämföra olika individers välfärd.

Majoritetsregeln

Tidigt observerades att det vanligaste sättet att fatta kollektiva beslut – att tillämpa olika former av majoritetsregeln – har allvarliga brister. Utöver att den kan innebära att en majoritet undertrycker en minoritet kan det i vissa situationer vid parvis omröstning löna sig att manipulera den ordning i vilken olika alternativ ställs mot varandra. Det kan även löna sig att rösta strategiskt, det vill säga att inte rösta på sitt eget bästa alternativ. Ett välkänt problem med majoritetsprincipen är också att det vid parvis omröstning kan inträffa att en majoritet föredrar alternativ *a* framför alternativ *b*, att en majoritet föredrar *b* framför *c*, men att majoriteten trots detta föredrar *c* framför *a*. Man kan inte i en sådan "intransitiv" situation välja ett entydigt "socialt bästa"-alternativ med hjälp av majoritetsregeln.

Vid en jämförelse med Arrows villkor finner man att majoritetsregeln har alla de önskvärda egenskaperna så när som att entydiga beslut inte alltid kan fattas på grund av de ovan nämnda intransitiviteterna. Problemet undviks dock om individerna alltid kan rangordna de valbara alternativen i en dimension (entoppiga preferenser)². Denna restriktion på preferenserna är emellertid inte nödvändig och Sen har analyserat förutsättningarna för

¹ Arrows villkor är (A1) att den sociala preferensordningen är transitiv och fullständig, (A2) att den är konsistent med Pareto-principen och (A3) att den sociala rangordningen av två alternativ är oberoende av de individuella preferenserna över övriga alternativ. Dessutom skall beslutsregeln vara (A4) icke-diktatorisk och (A5) definierad för alla tänkbara individuella rangordningar av sociala tillstånd.

² Konsekvenserna av entoppiga ("single-peaked") preferenser för parvis omröstning med majoritetsregeln analyserades först av Black [1948]. Inada [1964] fann två andra villkor än entoppighet medan Ward [1965] generaliserade Blacks villkor, allt i syfte att eliminera intransitiviteter i majoritetsregeln.

att majoritetsregeln skall fungera i sociala valsituationer (Sen [1966]). Bland annat har han i samarbete med Prasanta Pattanaik preciserat vilka generella villkor som krävs för att intransitiviteter i majoritetsregeln inte skall uppstå (Sen och Pattanaik [1969]).

Individuella rättigheter

Ett självklart krav på en social beslutsregel är att den skall vara 'icke-diktatorisk', det vill säga att den inte endast skall spegla en enda individs värderingar. Sen omformulerade, och i viss utsträckning stärkte, detta villkor till ett rättighetskrav. Ett absolut minimikrav på individuella rättigheter är att det skall finnas två individer vilka var och en ensam kan avgöra vad som kollektivt föredras i åtminstone något avseende. Varje rimlig form av äganderätter uppfyller detta krav.

Sen visade att det inte finns någon beslutsregel som uppfyller detta och (inte ens) tre av Arrows övriga krav³. Man skulle kunna säga att omöjlighetsteoremet får en alternativ och elegant formulering i Sens resultat. Detta har även initierat en omfattande vetenskaplig diskussion, såväl bland ekonomer som filosofer⁴, om hur kravet på en individuell rättighetssfär kan vara förenligt med en kollektiv beslutsregel. Särskilt har diskuterats hur konflikten mellan Pareto-principen⁵ och Sens krav på åtminstone minimala rättigheter skall kunna lösas.

Information om enskilda individers välfärd

I den traditionella teorin om kollektiva beslut antog man att varje individ kan rangordna olika alternativ. Information om individuella rangordningar, och endast denna information om individuella preferenser, utnyttjas för konstruktion av en motsvarande social preferensordning. Det innebär att det inte är möjligt att jämföra den ena individens nytta av ett visst

alternativ med någon annan individs. Det är uppenbarligen närmast omöjligt att säga något intressant om ojämlikhet i en sådan situation. Sen initierade ett nytt område inom teorin för kollektiva beslut genom att visa hur olika antaganden om interpersonell jämförbarhet av individuell nytta/välfärd påverkar möjligheterna att finna en konsistent icke-diktatorisk beslutsregel (Sen [1970a, 1970c]). Därmed kunde han också visa vilka antaganden om individuella preferenser och deras jämförbarhet som man faktiskt gör när man använder olika socialfilosofiska principer för att värdera olika samhällsalternativ.

En utilitaristisk princip, vilken innebär att det är summan av alla individers nytta som avgör hur ett samhällstillstånd bör bedömas, förutsätter till exempel att man individer emellan kan jämföra hur stor *skillnad* i nytta olika samhällstillstånd ger dem. Den princip som formulerats av den amerikanske filosofen John Rawls⁶, att samhället skall bedömas efter den sämst ställdas villkor, förutsätter att man kan jämföra *nivån* på den ena individens nytta med motsvarande *nivå* för varje annan individ. Den sammanjämkning av individuella preferenser till en social preferensordning, som båda dessa principer representerar, uppfyller alla de krav som Arrow ställde så när som på möjligheterna att göra interpersonella välfärds- och nyttojämförelser.

³ Dessa krav är A1, A2 och A5.

⁴ Se t ex Gibbard [1974] och Suzumura [1978] för en ekonomisk-teoretisk analys och Nozick [1974] och Dworkin [1978] för en filosofisk analys av rättigheter. Se även Sen [1976a].

⁵ Pareto-principen innebär att om inte någon individ i ett samhälle föredrar ett samhällstillstånd *b* framför ett annat tillstånd *a* och det finns minst en som föredrar *a* framför *b*, så skall *a* vara bättre än *b* även enligt den sociala preferensordningen.

⁶ Se Rawls [1971].

Vidareutvecklingen av teorin för kollektiva beslut vilar i hög grad på Sens analys av den tillgängliga informationen om och jämförbarheten mellan enskilda individers välfärd eller nytta. Den av honom införda sk invariansanalysen har gett underlag för ett stort antal axiomatiska karakteriseringar av samhällseliga preferenser med avseende på den tillgängliga informationen om individuella nyttor.⁷

Den axiomatiska ansatsen innebär att man från ett litet antal väl definierade villkor kan värdera och jämföra ett stort antal samhällstillstånd⁸. Denna ”enkelhet” är naturligtvis viktig i teorins betydelsefulla tillämpning i konstruktionen av olika välfärdsindikatorer. Till exempel är index för att mäta inkomstolikheter nära kopplade till välfärdsfunktioner som representerar samhällets preferenser.

Mått på välfärd och ojämlikhet

För att kunna jämföra välfärdsfördelningarna i olika länder eller för att kunna studera en eventuell förändring över tid i ett enskilt land måste man konstruera index som mäter skillnader i inkomst och välfärd i samhället. Just analysen av betydelsen av antagandena om informationen om individuella nyttor är av central betydelse för utvecklingen av välfärdsindikatorer.

För konstruktionen av sådana indikatorer måste man kunna jämföra olika individers välfärd på något sätt. Detta innebär att ytterligare villkor, som t ex speglar aversion mot inkomstolikhet, kan uppfyllas.

Pionjärarbetet när det gäller att utveckla ojämlikhetsindex som härleds från sociala välfärdsfunktioner gjordes av Serge Kolm, Anthony Atkinson och Sen.⁹ De klargjorde relationen mellan å ena sidan den sk Lorenzkurvan, som beskriver inkomstfördelningen i ett samhälle och Gini-koefficienten, som mäter graden av inkomstojämlikhet, och å den andra sidan de rangordningar av skilda inkomstfördelningar som följer av olika sociala välfärdsfunktioner.

Därmed får man underlag för att värdera och rangordna dessa fördelningar. Sen har senare gjort viktiga insatser vad gäller konstruktionen av fattigdomsindex och andra välfärdsindikatorer.

Fattigdomsindex

Som ett exempel på Sens mer tillämpade arbeten kan vi välja hans utveckling av ett fattigdomsindex, Sen [1976b]. Det vanligaste fattigdomsmåttet är andelen H av befolkningen vars inkomster inte överstiger en viss exogent bestämd fattigdomsgräns π . De som använder detta mått har kritiserats för att de därmed inte beaktar hur fattiga de fattiga är. För att bota detta föreslog man att mäta *fattigdomsgapet*, d v s skillnaden mellan fattigdomsgränsen och den faktiska inkomsten för en in-

⁷ Med *invariansanalys* menas att den rangordning av sociala tillstånd (x) som t ex en välfärdsfunktion f ger skall vara oberoende av en viss typ av förändringar i individuella nyttskalor. Formellt kan man t ex skriva att

$$\begin{aligned} f(u_1(x), u_2(x), \dots, u_n(x)) = \\ f(g_1(u_1(x)), g_2(u_2(x)), \dots, g_n(u_n(x))), \end{aligned}$$

för alla transformationer (reella funktioner) g_1 av individernas nyttskalor $u_1(x)$. För utilitaristiska preferenser (f står då för summan av de individuella nyttorna) är $g_i(t) = a_i + bt$, $b > 0$, medan Rawls' ”maximin-princip” (f definieras som den minsta av de individuella nyttorna) kräver att g_1 är växande funktioner som är lika för alla individer i . Olika val av transformationerna g_1 speglar olika möjligheter att dels mäta individuell nytta, t ex ordinalt eller kardinalt, dels göra interpersonella nyttojämförelser.

⁸ Ett stort antal forskare har gett viktiga bidrag till den axiomatiska karakteriseringen av sociala preferenser, t ex Blackorby [1975], Fine [1975], Hammond [1976, 1977], d'Aspremont och Gevers [1977], Deschamps och Gevers [1978], Gevers [1976], Maskin [1978] och Roberts [1980 a,b].

⁹ Se Kolm [1969], Atkinson [1970] och Sen [1973b, med Dasgupta och Starrett].

divid med en inkomster under fattigdomsgränsen, och sedan som fattigdomsmått använda det *genomsnittliga fattigdomsgapet* (I) bland dem med inkomster upp till fattigdomsstrecket.

H och I tar tillsammans hänsyn till både hur många de fattiga är och hur fattiga de är. Sen framhåller att i fall där varje fattig individ har samma inkomst ger H och I tillsammans tillräcklig information. Därmed är det naturligt att välja $H \cdot I$ som mått på fattigdom.

Begränsningen till att måttet endast bör användas om alla fattiga har samma inkomst är typisk för Sen. För att bättre kunna karakterisera omfattningen av fattigdom i ett samhälle måste man enligt Sen också ta hänsyn till inkomstfördelningen bland de fattiga. Han ställer upp fem krav (axiom) för att nå ett rimligt fattigdomsmått P :

- Om inkomsten minskar för en person under fattigdomsgränsen (π) skall P öka.
- En transferering från en person med inkomst över π till en under skall innebära att P minskar.
- Förändringar av inkomsterna över π påverkar inte P , givet att inkomsterna under strecket inte förändras.
- P skall definieras som en normaliserad vägd summa av de individuella fattigdomsgapen, där vikten sätts lika med individens inkomstrang bland de fattiga.
- Om alla fattiga har samma inkomst skall det gälla att $P = H \cdot I$

Sen [1976b] visar att det enda fattigdomsmått som uppfyller dessa axiom är

$$P = H \cdot [I + (1 - I) \cdot G],$$

där G är Gini-koefficienten för den del av befolkningen som faller under fattigdomsgränsen.

Hur man bestämmer fattigdomsgränsen har uppenbarligen stor betydelse för mätningen av fattigdom. Den första fattigdomsgränsen användes av Charles Booth för hans studie av the Life and Labour of the People of London (1899-1903) och ungefär samtidigt definierade Seebohm Rowntree (1901) en fattigdomsgräns för en studie av levnadsförhållandena i York. Gränsen sattes så att den skulle ange de resurser som krävdes för att upprätthålla fysiskt välbefinnande.

Liknande försök att fastställa en fattigdomsgräns har senare gjorts många gånger. I en studie i Bangladesh bestämde man till exempel fattigdomsgränsen till den inkomst där människor kan erhålla 90 procent av det rekommenderade kaloriintaget. I USA används en absolut fattigdomsgräns vid bestämningen av vilka som kan få socialbidrag. Det har dock framstått som alltmer problematiskt att tillämpa sådana gränser, bland annat eftersom man bör beakta konsumtion som inte är livsnödvändig, men som behövs för att människor skall kunna delta i samhällslivet på rimliga villkor. Numer använder man därför en relativ fattigdomsgräns för studier i industriländerna och sätter vanligtvis något godtyckligt gränsen till halva medianinkomsten.

Sen, som främst är intresserad av tillämpningar i u-länderna, menar att en sådan renodlat relativ fattigdomsgräns inte bör användas. Det skulle kunna leda till att fattigdom framstår som ett allvarigare problem i Storbritannien än i Indien, som han skriver i en polemik med Peter Townsend. Det finns ett grundläggande absolut element i fattigdom som fattigdomsgränsen måste fånga, även med hänsyn tagen till att alla bestämningar av en fattigdomsgräns innebär ett visst mått av godtycke.

Sen anknöt i sin utveckling av fattigdomsindexet till de tidigare nämnda antagandena rörande information om individers nytta och klargjorde därmed i vilka praktiska situationer som indexet kan och

bör användas. Andra forskare har använt flertalet av Sens axiom när de utvecklat alternativa index. Så har man t ex föreslagit att fattigdomsgapet bör mätas från genomsnittsinkomsten snarare än från fattigdomsgränsen, varvid det tredje axiomet ovan inte uppfylls.

Välfärdsindikatorer

Ett problem vid jämförelser av välfärden i olika samhällen är att många av de indikatorer som används – t ex inkomsten per capita – enbart beaktar genomsnittliga förhållanden. Sen har utvecklat alternativ som också tar hänsyn till hur inkomsterna fördelas (Sen [1976c]). Ett specifikt förslag, vilket liksom fattigdomsindexet är härlett från ett antal axiom, är att vid jämförelser mellan länder använda måttet $y \cdot (1-G)$, där y är inkomsten per capita och G Gini-koefficienten.

I en diskussion av möjligheterna att skapa ett mer generellt nyttomått, som kan användas för interpersonella jämförelser, framhåller Sen att det inte är varorna i sig utan vad innehavaren kan använda varorna till som skapar nytta. Inkomstens betydelse ligger i de handlingsmöjligheter som den ger, men eftersom handlingsmöjligheterna även beror på en rad andra förhållanden – främst hälsa – bör även dessa beaktas i mätningar av välfärd. Sen menar att det är med avseende på de reella handlingsmöjligheterna som vi bör sträva efter likhet mellan människor (Sen [1985]). Alternativa välfärdsått som FNs Human Development Index är konstruerade i just denna anda.

Sen framhåller att alla samhällsetiska föreställningar värda namnet förutsätter likhet mellan människor i något avseende. Eftersom människors förutsättningar att utnyttja samma möjligheter varierar, kan en lösning på fördelningsproblemet aldrig tillfredsställa alla; lika villkor eller rättigheter i ett avseende måste med nödvändighet innebära olikhet i andra. I vilket avseende vi anser att likhet bör före-

ligga och för vilka avseenden vi därmed måste acceptera ojämlikhet, beror på hur vi värderar olika välfärdsdimensioner. I analogi med sin syn på välfärdsdimensioner menar Sen att människors reella handlingsmöjligheter är den centrala välfärdsdimension i vilken vi bör eftersträva likhet mellan människor och som vi därför bör försöka fånga i välfärdsdimensioner. Samtidigt observerar han de problem för denna ansats som följer av att människor gör val som i ett senare skede påverkar deras handlingsutrymme.

Utvecklingsökonomi

Sens första arbeten analyserade val av produktionstekniker i utvecklingsländer. I stort sett alla hans efterföljande arbeten kan kanske också sägas avse utvecklingsökonomi, eftersom han genom nästan hela sin produktion har varit upptagen av de allra fattigastes problem.

Sen har genomfört empiriska undersökningar, vilka bygger på hans teoretiska resultat rörande kollektiva beslut och välfärdsdimensioner. Undersökningarna har presenterats i en rad olika böcker och uppsatser. Den mest välkända torde vara *Poverty and Famines: An Essay on Entitlement and Deprivation* från 1981, vilken syftar till att förstå bakgrund och orsaker till svältkatastrofer. Den följdes senare upp av diskussioner om hur man kan förebygga svältkatastrofer, eller minska deras effekter om de skulle inträffa; diskussionerna finns sammanfattade i en bok från 1989 som han skrev tillsammans med Jean Drèze.

I *Poverty and Famines* öppnade Sen för en ny syn på hungersnöd och svält genom att nyansera den vanliga föreställningen att svältkatastrofer alltid sammanhänger med minskad födotillgång – utan att därmed göra anspråk på att vara den förste med insikt om att en rad andra faktorer kan leda till svält i stora grupper av en befolkning och utan att hävda att minskad födotillgång inte kan utlösa svältkatastro-

fer. Enligt Sen kan man emellertid inte, om man ensidigt betonar minskad tillgång till föda som orsak till svältkatastrofer, förklara

(a) att hungersnöd har inträffat under år då födotillgången per capita inte har varit mindre än andra år utan hungersnöd,

(b) att matpriserna under vissa år har ökat kraftigt utan att födotillgången varit mindre än andra år,

(c) att det i samtliga fall av hungersnöd funnits stora grupper som inte drabbats av svält,

(d) att mat i vissa fall har exporterats från områden drabbade av hungersnöd.

Även om Sen menar att svältkatastrofer inte nödvändigtvis utlöses av att födotillgången minskar skriver han att "oberoende av vilken orsaken till en svältkatastrof är, förutsätter metoder att upphäva den stora tillgångar till mat i det offentliga distributionssystemet" (Sen [1981] s 79).

Sen hävdar att man, för att förstå svältkatastrofers bakgrund, måste utgå från vad som påverkar människors faktiska valmöjligheter. Om valmöjligheterna inte innefattar tillräcklig tillgång till föda drabbas man av svält och denna inskränkning av valmöjligheterna kan inträffa av många olika skäl. En minskning av de egna valmöjligheterna kan inträffa även vid oförändrade nominella resurser. En av Sens delförklaringar till den stora hungerkatastrofen i Bengalen 1943 är t ex att offentliga utgifter i samband med den rådande krigssituationen ledde till att vissa gruppers köpkraft ökade kraftigt. Dessa grupper kunde därmed öka sin efterfrågan på mat, vilket drev upp matpriserna och fick till följd att reelltillgångarna för andra grupper, vilka inte kunnat dra fördel av de offentliga utgiftsökningarna, sjönk så mycket att de inte hade möjlighet att skaffa mat i tillräcklig mängd.

Med *Poverty and Famines* nyanserade Sen bilden av hungersnöd och svält. Centralt i hans analys är att inte se de "fattiga" som en odifferentierad massa,

utan att identifiera specifika grupper i befolkningen som drabbats av en katastrofal obalans mellan behov och resurser. Småbrukare, lantarbetare, arrendatorer och herdar kan alla vara fattiga men vara mycket olika drabbade av en hungersnöd. Torkan i början av 1970-talet i Sahelområdet söder om Sahara ledde tveklöst till en minskning av den totala tillgången på föda inom området. Den nomadiserade herdebefolkningen drabbades emellertid betydligt hårdare av hungersnöd än den bofasta jordbrukande befolkningen. Herdebefolkningen lever normalt till betydande del av spannmål som de inhandlar för de inkomster som försäljningen av kreatur ger. I anslutning till torkan sjönk priset på kreatur relativt det på spannmål, vilket försatte herdebefolkningen i en extrem utsatt position med ett stort antal döda som följd.

På motsvarande sätt drabbades vid hungersnöden i Bangladesh år 1974 lantarbetarna särskilt hårt. Översvämningar medförde kraftigt höjda matpriser samtidigt som många arbetstillfällen i jordbruket försvann eftersom en av årets skördar inte kunde bärgas. Lantarbetarnas realinkomster sjönk därmed kraftigt och denna grupp kom att innefatta ett stort antal svältdrabbade.

Den empiriska grunden för dessa observationer är sannolikt den bästa som går att få fram, men är ändå med nödvändighet osäker eftersom mätproblemen rimligtvis är utomordentligt stora när det gäller uppgifter om födotillgången i ett utvecklingsland drabbat av hungersnöd. I stort sett alla kommentatorer är dock ense om det utomordentligt stora värdet av *Poverty and Famines*, även om några har ställt sig tveksamma till detaljer i den. De insikter om svältkatastrofers bakgrund som Sen gett har otvivelaktigt fördjupat vår förståelse av hungersnöd, även om de empiriska resultaten i något av fallen skulle vara otillförlitliga.

Poverty and Famines behandlar utomordentligt väsentliga problem och boken

är tveklöst ett viktigt bidrag till utvecklingsekonomin. Med sin betoning på fördelningsfrågor, fattigdom och svält knyter boken nära an till det genomgående temat i Amartya Sens forskning.

Sammanfattningsvis har Amartya Sen tillämpat ett konsistent teoretiskt perspektiv på kollektiva beslut, välfärdsmätning, fattigdom och hungersnöd. Genom teoretisk analys och empiriska studier har han fördjupat vår förståelse av dessa förhållanden och gett väsentliga bidrag till den ekonomiska vetenskapen.

Några av Sens tjänster och uppdrag

Amartya Sen är sedan 1998 master vid Trinity College i Cambridge, England. Han föddes 1933 i Indien, där han fick sin första akademiska utbildning. Han fortsatte i Cambridge, England, och tog där sin Ph.D. 1959. Han var professor vid University of Delhi i Indien 1963-71, vid London School of Economics 1971-77, vid Oxford University 1977-88 och vid Harvard 1989-97, knuten till såväl den filosofiska som den ekonomiska institutionen. Han har varit ordförande i flera vetenskapliga samfund, bland annat Econometric Society, International Economic Association och American Economic Association och han har erhållit närmare ett tjugotal hedersdoktorat. Han har också grundat och aktivt engagerat sig i arbetet vid FN:s institut för utvecklingsekonomin forskning (WIDER). Hans författarskap omfattar något över dussinet böcker och över 180 artiklar i vetenskapliga facktidskrifter. En del av hans produktion är att betrakta som rent nationalekonomisk och en annan som rent filosofisk, men en betydande del är både nationalekonomisk och filosofisk. Amartya Sen har också varit en flitig deltagare i debatten i ekonomisk-politiska ämnen, särskilt u-landsproblem, befolkningsfrågor och angränsande problem.

Referenser

- Arrow, K J, [1951], *Social Choice and Individual Values*, (2nd edn 1963), New York: Wiley.
- d'Aspremont, C och L Gevers, [1977], 'Equity and the informational basis of collective choice', *Review of Economic Studies* 44, s 199-210.
- Atkinson, A B, [1970], 'On the measurement of inequality', *Journal of Economic Theory* 2, s 244-263.
- Black, D, [1948], 'On the rationale of group decision-making', *Journal of Political Economy* 56, s 23-34.
- Blackorby, C, [1975], 'Degrees of cardinality and aggregate partial ordering', *Econometrica* 43, s 845-52.
- Deschamps, R och L Gevers, [1978], 'Leximin and utilitarian rules: A joint characterization', *Journal of Economic Theory* 17, s 143-163.
- Drèze, J. och A. K. Sen, [1989], *Hunger and public action*. Oxford: Clarendon
- Dworkin, R, [1978], *Taking Rights Seriously*, London: Duckworth.
- Fine, B [1975], 'A note on "Interpersonal comparisons and partial comparability"', *Econometrica* 43, s 169-72.
- Gevers, L, [1976], 'On interpersonal comparability and social welfare orderings', mimeographed, Faculté des Sciences Économiques et Sociales, Namur. (Reviderad version publicerad i *Econometrica* 47, s 75-90.)
-[1974], 'A Pareto-consistent libertarian claim', *Journal of Economic Theory* 7, s 338-410.
- Hammond, P J, [1976], 'Equity, Arrow's conditions and Rawls' Difference Principle', *Econometrica* 44, s 793-804.
-[1977], 'Dual interpersonal comparisons of utility and the welfare economics of income distribution', *Journal of Public Economics* 6, s 51-61.
- Inada, K I, [1964], 'A note on the simple majority decision rule', *Econometrica* 32, s 490-506.
- Kolm, S C, [1969], 'The optimal production of social justice' i *Public Economics*, H. Guitton and J. Margolis, eds. London: Macmillan.
- Maskin, E, [1978], 'A theorem on utilitarianism', *Review of Economic Studies* 45, s 93-6.

- Nozick, R, [1974], *Anarchy, State and Utopia*, Oxford: Blackwell.
- Rawls, J, [1971], *A Theory of Justice*, Cambridge, Mass.: Harvard University Press. Även publicerad av Oxford University Press, 1972.
- Roberts, K W S, [1980a], 'Possibility theorems with interpersonally comparable welfare levels', *Review of Economic Studies* 47, s 409–20.
-[1980b], 'Interpersonal comparability and social choice theory', *Review of Economic Studies* 47, s 421–39.
- Rowntree, S B, [1901] *Poverty: A Study of Town Life*, London: Macmillan.
- Sen, A K, [1966], 'A possibility theorem on majority decisions', *Econometrica* 34, s 491–9.
-[1969] (med P K Pattanaik), 'Necessary and sufficient conditions for rational choice under majority decision', *Journal of Economic Theory* 1, s 178–202.
-[1970a], *Collective Choice and Social Welfare*, San Francisco: Holden Day. Also London: Oliver and Boyd. (Reprinted Amsterdam: North-Holland.)
-[1970c], 'Interpersonal aggregation and partial comparability', *Econometrica* 38, s 393–409.
-[1973b] (med P. Dasgupta och D. Starrett), 'Note on the measurement of inequality', *Journal of Economic Theory* 6, s 180–187.
-[1976a], 'Liberty, unanimity and rights', *Economica* 43, s 217–35.
-[1976b], 'Poverty: An ordinal approach to measurement', *Econometrica* 44, s 243–262.
-[1976c], 'Real national income', *Review of Economic Studies* 43, s 19–39.
- [1981], *Poverty and famines: an essay on entitlement and deprivation*, Oxford Clarendon Press.
-[1985], *Commodities and Capabilities*, North-Holland.
- Suzumura, K, [1978], 'On the consistency of libertarian claims', *Review of Economic Studies* 45, s 329–342.
- Ward, B, [1965], Majority voting and alternative forms of public enterprise. I J. Margolis (ed), *Public Economy of Urban Communities*.